

behalve het hoofd der afdeling, twee ambtenaren als leiders der onderafdeelingen aanwezig zijn; voor reserve behoeft ook in het nieuwe stelsel geen personeel te worden uitgetrokken;

5°. dat bij aanstelling van den hoofdofficier tot burgerambtenaar, aanvulling van zijne plaats door een ander hoofdofficier niet noodig is, vermits de thans aan het Departement werkzame titularis boven de sterkte wordt gevoerd; ook wordt het aantal bij het Departement werkzame officieren op deze wijze met één verminderd;

6°. dat het geene aanbeveling verdient, met den gedachten maatregel te wachten totdat de Staatscommissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 10 Augustus 1910 n°. 26, hare taak beëindigd zal hebben, aangezien alsdan de militaire carrière van dien titularis geheel zou zijn gebroken, daar die hoofdofficier, om verder bevordering te kunnen maken, noodwendig naar den troep zal moeten terugkeeren.

De ondergeteekende meent in het vorenstaande de gronden te hebben uiteengezet, waarop zijne overtuiging steunt, dat de voorgestelde splitsing inderdaad gewenscht en urgent is.

Art. 76. Te recht wordt te dezer plaatse in het Voorloopig Verslag de opmerking gemaakt, dat de resultaten van de vrijwillige werving onder de werking van het thans geldende voorschrift gunstig zijn.

Echter mag, tegenover de juiste veronderstelling, dat de tegenwoordig gevolgde wijze van uitkeering der engagementspremie een goed middel is om de vroeger veelvuldig voorkomende desertie tegen te gaan, niet verzwegen worden, dat, met name bij de cavalerie, van de gelegenheid om na het einde van het eerste dienstjaar de gelederen te verlaten, door velen gebruik gemaakt wordt, hetgeen niet bevorderlijk is aan eene behoorlijke africhting. Intusschen heeft de maatregel van een proefjaar ook zijne goede zijde, omdat nu, voor zoover de minder goede elementen niet uit eigen beweging den dienst verlaten, de chefs de gelegenheid hebben die elementen na beëindiging van het eerste dienstjaar te verwijderen.

Ter voldoening aan den aan het slot van het Verslag te kennen gegeven wensch, deelt de ondergeteekende hier mede, dat in den loop van dit jaar ten gevolge van desertie of van eenig vonnis uit de gelederen zijn verdwenen het navolgend aantal vrijwilligers der cavalerie:

a. als deserteur werden afgevoerd	14 man
b. ten gevolge van de bij een vonnis uitgesproken bijkomende straf van ontzegging verdwenen	11 man
c. uit hoofde van een vonnis, met toepassing van de betrekkelijke bepaling in de engagementsakte, werden ontslagen	4 man
Te zamen	29 man.

De Minister van Oorlog,
W. COOL.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 29 November 1910.

VAN DER KUN.
LAAN.
VAN WASSENAER VAN ROSANDE.
VAN VOORST TOT VOORST.
STAAL.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over de ontwerpen van wet, houdende:

- 1°. regeling van het beheer der gelden wegens verstrekkingen ontvangen (55);
- 2°. aanvulling en verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1910 (70);
- 3°. bepalingen omtrent het belasten van houtgeest (74);
- 4°. bekrachtiging van den onderhandschen verkoop aan de Nederduitsch-Hervormde gemeente te 's Gravenzande van de erven langs de Prins Hendrikstraat aan den Hock van Holland, die zij voor eene kerk met pastorie behoeft, en van eene daaraan belendende voor weg bestemde strook grond (105);
- 5°. wijziging van de grens tusschen de gemeenten Ouder-Amstel en Weesperkarspel (129).

Tegen deze wetsontwerpen bestond geen bezwaar.

Vastgesteld den 26sten November 1910.

DOJES.

VAN WATERSHOOT VAN DER GRACHT.

VAN WASSENAER VAN ROSANDE.

VERMEULEN.

VAN DER FELTZ.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot wijziging en verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1910. (42 Tweede Kamer.)

Het afdelingsonderzoek van dit wetsontwerp heeft aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen en beschouwingen.

Door meerdere leden werd geklaagd, dat een voldoende tijd tot bestudeering van dit ontwerp en tot kennismaking van de ingediende rapporten en verdere bescheiden weder heeft ontbroken. Men verzocht met aandrang, dat de Regeering er harerzijds zooveel mogelijk toe mede zou werken, dat dergelijke ontwerpen, waarvan het noodzakelijk of wenschelijk is, dat zij vóór een zekeren datum tot stand komen, tijdig de Eerste Kamer bereiken, opdat ook deze de gelegenheid hebbe voor een grondig onderzoek.

Artikel 1.

Art. 56 bis. Algemeen was men doordrongen van de noodzakelijkheid om in die streken van ons land, waar op onvoldoende wijze in de behoefte aan goed drinkwater wordt voorzien, goed water te verschaffen. Vooral uit hygienisch oogpunt is dit een gebiedende eisch.

Wanneer men uit de statistiek leert, dat de sterfte cijfers ten plattelande tot vóór het jaar 1870 gunstiger zijn dan die van de steden en dat na 1870 — ongeveer het tijdstip, waarop de aanleg van waterleidingen in de steden algemeen werd — de verhouding dier cijfers zich wijzigden ten gunste der steden, dan blijkt daaruit reeds van hoe groot belang voor de hygiene goed drinkwater is.

Met groote ingenomenheid had men daarom kennis genomen van de plannen der Zeeuwsche plattelandsgemeenten, die de handen ineengeslagen hebben om te komen tot den aanleg

42. Voorloopig Verslag over het wetsontwerp tot wijziging en verhooging van hoofdst. V der Staatsbegroting voor 1910.

van een waterleiding, die in de aldaar bestaande behoefte aan goed drinkwater zal voorzien. Hierdoor wordt een hoogst nuttig werk verricht, waarvan de gevolgen niet alleen uit hygienisch oogpunt, maar ook voor de veeteelt, zeer belangrijk zullen blijken.

Iets anders echter is het of deze gemeentelijke plannen met enig recht aanspraak kunnen maken op finantieelen steun van Rijkswegen. Meerdere leden waren van gevoelen, dat het hier geldt een zaak van lokaal belang. Het risico, dat de betrokken gemeenten in Zuid-Beveland bij deze zaak loopen, oordeelden zij bovendien zoo gering, dat men zich er over verwonderde, dat de Regeering zich had laten vinden om de voorgestelde steun te verleen, ten einde die gemeenten van zoo'n geringen last te ontheffen. Deze leden meenden dan ook, dat door het Rijk een stap op een verkeerden weg was gezet, welke maar al te gemakkelijk zal kunnen leiden tot verdere stappen in gelijke richting, die groot risico voor 's lands schatkist ten gevolge kunnen hebben. Het was toch huns inziens dáárom een gevaarlijk precedent, omdat het 't begin zou kunnen zijn van een langen weg, waarop behalve voor waterleidingen voor allerlei andere doeleinden van zuiver gemeentelijk huishoudelijken aard door de gemeenten finantieelen steun van het Rijk zou kunnen worden gevraagd, op welke verzoeken, wanneer zij onder gelijke omstandigheden als het onderhavige gedaan worden, na het verleen van deze garantie, moeielijk een afwijzende beschikking zou kunnen worden genomen. Men meende, dat dergelijk hulpbetoon op den duur alle initiatief bij de gemeentebesturen zal dooden en er toe moet leiden, dat er in de gemeenten niets meer tot stand komt, wanneer deze niet van Rijkssteun verzekerd zijn. Sommige leden verklaarden daarom nimmer hun stem te zullen geven aan voorstellen tot subsidieering van den aanleg van gemeentelijke waterleidingen. Met den steun, in den vorm van garantie, zooals in dit wetsontwerp bedoeld, konden zij zich daarom alleen vereenigen, indien die garantie werd opgevat als moreele steun en ter aanmoediging, vooral van kleine gemeenten. Dat het Rijk den aanleg van waterleidingen bevordert, droeg geheel hunne goedkeuring weg; de rente en aflossing echter van het benodigde kapitaal moeten door de gezamenlijke gemeenten betaald worden. Er behoort daarom gezorgd te worden, dat de zaak zichzelf behoorlijk kan bedruipen. In verband hiermede werd gevraagd of het Rijkstoezicht op den aanleg en exploitatie op voldoende wijze is verzekerd? Immers men meende, dat een intercommunale watervestrekking doorz óóveel gemeenten zeer kostbaar zal worden en achte daarom een welgeregeld Staatstoezicht op de financieele leiding der zaak hoogst noodzakelijk.

Andere leden juichten zonder voorbehoud Regeeringssteun toe, omdat zij in de waterleiding een zaak van overwegend belang zagen. Zij waren van oordeel, dat het plicht van het Rijk was om overal, waar de plattelandsgemeenten bleken zelve daartoe niet in staat te zijn, de totstandkoming van goede waterleidingen te helpen bevorderen en zij hoopten, dat het bij deze ééne collectieve waterleiding niet zal blijven. Zij beschouwden dergelijke waterleidingen als van meer dan zuiver plaatselijk belang, ook omdat gehuchten en afzonderlijke woningen, tusschen de kommen der aangesloten gemeenten gelegen, van de gelegenheid tot het bekomen van zuiver water profiteeren kunnen.

Hiertegen werd opgemerkt, dat er veel zaken zijn, welke van openbaar nut kunnen geacht worden, maar die toch blijkens de voorschriften der Gemeentewet en de tot dusver steeds gehuldigde opvattingen, niet behooren tot de bemoeiingen van het Rijk, doch uitsluitend van de gemeenten.

Algemeen achte men de zaak zelve goed voorbereid. Echter

keurden verscheidene leden af, dat de provincie Zeeland geheel wordt uitgeschakeld. Zij oordeelden dit een zeer verkeerd precedent en hoopten, dat het geen navolging zou vinden. Bij dergelijke zaken, welke zoowel door de gemeenten als door het Rijk van zulk een groot belang worden geacht, betreurde men het, dat de provincie geen blijk van belangstelling heeft gegeven. Zij hadden verwacht, dat ook de provincie Zeeland in de garantie zou hebben gedeeld en zij spraken den wensch uit, dat voortaan in dergelijke gevallen de provincie niet zal worden voorbijgegaan.

Tegen de wijze, waarop deze zaak, door de oprichting eener naanlooze vennootschap, thans geregeld is, werden echter door verscheidene leden formeele bedenkingen geopperd. Ook al wilden zij niet beweren, dat zoodanige regeling in strijd kan worden geacht met eenige wet, of dat de gemeenten daarbij zouden zijn getreden buiten hare bevoegdheid, achtten zij het toch twijfelachtig of deze wijze van handelen wel strookt met de bedoeling van de gemeentewet en of het niet meer aanbeveling verdiend had om in deze de voorschriften van art. 121 der gemeentewet te volgen. Die voorschriften, meende men, geven meer waarborg om verschillende belangen, die wel eens tegenstrijdig konden zijn, beter tot haar recht te doen komen. Was deze weg gevolgd, dan zou het toezicht bij de raden der betrokken gemeenten zijn gebleven, terwijl ook de prijs van het te leveren water in eene van gemeentewege „onder Koninklijke goedkeuring” vast te stellen belastingheffing kon worden vastgelegd, terwijl deze prijs thans van de beslissing van de directie der op te richten vennootschap zal afhangen. Al zag men niet voorbij, dat goedkeuring van het tarief ook door den Minister als voorwaarde aan de te verleen Rijkssteun zou kunnen worden verbonden, toch werd er de voorkeur aangegeven, dat dergelijke tarieven in eene, na advies van Gedeputeerde Staten, door de Koningin goedgekeurde verordening worden vastgelegd en zoodoende aan de wisselende inzichten van den Minister en zijne eventueele opvolgers worden onttrokken.

Nog werd er op gewezen, dat ingevolge art. 36 der statuten de oprichters zich verbinden om boven de bedragen, tot storting waarvan zij als aandeelhouders verplicht zijn, in de kas der vennootschap te storten 8 ten honderd van het bedrag, waarvoor zij aandeel hebben genomen, tot vorming van een reserve. Deze reserve zal volgens alinea 3 van dat artikel o. m. dienen om daaruit de winst, die de aandeelhouders over eenig boekjaar krachtens art. 37 genieten, aan te vullen. Die 8 procent zal alzoo o. a. ook voor rentebetaling dienen. Wanneer nu de betrokken gemeenten voor de volle 108 procent, die zij zullen te storten hebben, leeningen sluiten, dan zal daarvan het gevolg zijn, dat voor rente van het bijeen te brengen kapitaal geleend wordt, wat niet in overeenstemming is met het beginsel, dat alleen voor buitengewone uitgaven mag worden geleend. Men sprak het vertrouwen uit, dat het Provinciaal bestuur van Zeeland, bij het verleen van zijne goedkeuring aan de leeningsbesluiten der betrokken gemeenten, hiermede rekening heeft gehouden of zal houden.

Deze verplichte goedkeuring der leeningen door de Gedeputeerde Staten ondervangt voor een deel het bezwaar, dat, door het maken van eene regeling op andere wijze, dan volgens de voorschriften van art. 121 Gemeentewet, de zaak geheel zou worden onttrokken aan de controle der Staten. Die controle wordt voor alle andere zaken echter overgebracht op de Staatscommissie voor de Drinkwatervoorziening. Door sommige leden werd dit toegejuicht, omdat huns inziens het toezicht door de Staatscommissie, bestaande uit deskundigen, doeltreffender zal zijn, dan door Gedeputeerde Staten. Van andere zijde betreurde men het echter, dat de Gedeputeerde Staten, het door de wet aangewezen College, belast met het toezicht op de ge-

64. Eindverslag over het wetsontwerp tot wijziging van art. 8, 1ste lid, 16°, van de Drankwet

meentelijke huishouding, hier werden voorbijgegaan. Men meende verder te mogen wijzen op het gevaar, dat schuilt in een voort-schrijden in die richting. Wanneer dit voorbeeld navolging vindt, en meer dergelijke zaken op dezelfde wijze tot stand komen, zal men ten slotte moeten komen tot de oprichting van een specialen Rijks-contrôledienst. Men meende, dat toch ook de Regeering deze consequentie wel niet aanvaardt zal.

Op grond van bovengenoemde bedenkingen vertrouwde men, dat het onderhavige geval een geval op zich zelf zal blijven en dat de Regeering zal afzien van voortgaan op den thans betreden weg.

Met belangstelling had men kennis genomen van de verklaring van den Minister, dat de quaestie der nadeelen, die het gevolg kunnen zijn van wateronttrekking aan den bovengrond, aan den aandacht der Regeering niet zal ontsnappen en dat aan dit punt alle aandacht zal worden geschonken. Met voldoening kon men constateeren, dat ook wat de prise d'eau betreft, deze zaak goed is voorbereid. Men ontveinsde zich niet het groote gewicht hiervan, en men drong er op aan, dat bij eventueel nader te maken waterleidingen nauwgezet gezorgd zal worden, dat niet, door het onttrekken van grondwater aan den bodem, schade aan derden wordt berokkend.

Onder de gegeven omstandigheden had men geen bezwaar, dat de uitvoering van de plannen werd opgedragen aan de Firma FRANCKE te Bremen, die het initiatief in deze zaak genomen en het plan op eigen risico heeft ontworpen.

Artikel 2.

Art. 24. Ingenomenheid werd betuigd met den aankoop van het perceel „achter Sint Pieter” te Utrecht, ten behoeve van het provinciaal Gouvernementsgebouw aldaar, waardoor eene groote en hoog noodige verbetering daarvan kan tot stand komen.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 2den December 1910.

DOJES.
VAN WATERSCHOOT VAN DER GRACHT.
VAN WASSENAER VAN ROSANDE.
VERMEULEN.
VAN DER FELTZ.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot wijziging van art. 8, 1ste lid, 16°, van de Drankwet (*Staatsblad* 1904, n°. 235). (64 Tweede Kamer).

Sommige leden betreurden, dat door dit wetsontwerp bestemd wordt, dat gemeenteraadsleden vergunninghouders kunnen zijn. Zij vreesden, dat de gemeentelijke politie ten plattelande met het oog op haar eigen belangen, te veel in verleiding zou komen om, ten aanzien van gemeenteraadsleden-vergunninghouders, de bepalingen van de drankwet niet streng te handhaven.

Hiertegen werd opgemerkt, dat de bestaande toestand nooit tot moeilijkheden aanleiding heeft gegeven. Het toezicht bovendien wordt uitgeoefend niet alleen door de gemeentelijke, maar ook door de Rijkspolitie. Men meende er ook op te moeten wijzen, dat het juist ten plattelande, waar de keuze van geschikte personen reeds zeer beperkt is, tot bezwaren kan leiden, wanneer men de vergunninghouders uitsluit van het lidmaatschap van den gemeenteraad.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 2den December 1910.

DOJES.
VAN WATERSCHOOT VAN DER GRACHT.
VAN WASSENAER VAN ROSANDE.
VERMEULEN.
VAN DER FELTZ.